

De pyromaan en zijn labrador

Mijn vader schepte een grote lepel yoghurt met cruesli uit de kom, sperde zijn mond wijd open en stak de lepel erin. De cruesli kraakte tussen zijn kiezen. Zo nu en dan ging zijn mond open en dicht, wat smakgeluiden veroorzaakte. Het doorslikken van de hap ging gepaard met een duidelijk hoorbaar samentrekken van de keelspieren. Daarna klonken een dof klikje en een zucht.

De zon scheen. Het was niet zo erg warm, maar het was nog vroeg. Vanmiddag zou het wel flink opwarmen. Ik had mijn bikini alvast aan onder mijn jurk. Terwijl ik deed alsof ik aan mijn haar friemde, wreef ik met mijn handen over mijn oren. Na een tijdje deed ik niet meer alsof en wreef ik alleen maar. Intussen keek ik naar mijn vader. Die keek even terug en ging door met eten. Zijn happen waren zo groot dat er vaak al wat van de lepel viel voordat die zijn mond had bereikt. Soms zag hij dat aan-

komen en probeerde hij het eten met zijn tong op te vangen.

Ik liep naar het zwembad achter in de tuin en ging op de rand zitten, met mijn benen in het koude water. Uit een verhoogd polyesterwandje stroomde een flinke straal water het bad in. Als ik mijn ogen dichtdeed was het net alsof ik in een bos bij een klaterend beekje zat. Toen stak de buurvrouw haar hoofd boven de heg uit.

‘Lekker hè?’ riep ze. Ze was pedagoog.

Ik stond op en ging weer naar binnen. Mijn vader zat er nog, nu met een tandenstoker in zijn mond.

‘Je mag de hond wel even uitlaten,’ zei hij bijna onverstaanbaar en met een grimas op zijn gezicht.

‘Moet,’ zei ik, ‘niet mag.’

Buiten sloeg de buurjongen een tv kapot met een ijzeren schep. Hij haalde oude tv’s uit elkaar, probeerde ze dan weer te maken en als dat niet lukte, sloeg hij ze stuk. Hij was sterk. ‘Hij heeft veel energie,’ zei zijn moeder. Soms vochten we voor de deur. Dan schopte ik hem tegen zijn schenen tot hij me omverduwde. Heel gemakkelijk deed hij dat, ook al was hij nog maar elf, twee jaar jonger dan ik.

De hond rende op hem af en duwde zijn neus van achteren in zijn kruis.

‘Niet doen!’ riep ik naar de hond en zwaaide toen naar de buurjongen, die met zijn handen op zijn billen een sprongetje maakte.

Onze straat was een doodlopende afslag van een lange laan, een soort inrit waaraan vier identieke bungalows stonden. Achter de huizen lag een gemeenteveldje. De hond poept daar graag en terwijl hij zijn gang ging, deed ik turnoefeningen op een klimrek. In een herenhuis een eindje verder aan de lange laan woonde een pyromaan. Op een avond, toen zijn ouders niet thuis waren, had hij zijn huis in brand gestoken. De hele buurt was uitgelopen en het kwam in het nieuws.

‘Tobias had de brand het eerst opgemerkt,’ vertelde de pyromaan de verslaggever. Tobias was zijn zwarte labrador. Die was gaan blaffen toen er rook onder de deur van de bijkeuken vandaan kwam. ‘Gelukkig maar, anders was ik er misschien niet meer geweest.’

‘Het zou me niets verbazen als hij het zelf heeft gedaan,’ zei mijn vader meteen, en hij kreeg gelijk. Fantastisch vond ik dat. Toen begreep ik waarom mijn vader aan het hoofd stond van een psychiatrische inrichting. Hij doorzag mensen. Hij was geen gedachtelezer, zoals sommige onnozele patiënten wel eens schenen te denken, maar hij observeerde scherp. Een goochelaar zou hij bijvoorbeeld gemakkelijk op zijn trucs kunnen betrappen, juist door niet te kijken naar de hand die hem iets voorhield, maar door de andere hand nauwlettend in de gaten te houden. Voor wat zich recht onder zijn neus afspeelde had mijn vader nooit veel oog gehad.

De hond was klaar maar bleef nog wat dralen op het veldje. Ik stelde me voor dat de pyromaan nu langs zou lopen met zijn labrador. Vroeger belde hij wel eens bij me aan met zijn hond om te vragen of ik kwam roken. De honden bonden we vast aan het klimrek en in de bosjes daarnaast rookten we samen een sigaret, altijd Roxy Dual extra light, het merk van zijn moeder.

‘Die teef,’ noemde hij haar vaak en dat vond ik grappig. Mij noemde hij ‘dom gansje’. Ik had hem nooit iets anders dan sigaretten in brand zien steken, behalve die keer dat hij zijn Zippo bij zijn kont hield en een scheet liet. Door de steekvlam die er vanaf kwam vlogen een paar bladeren in de fik, maar dat vuur hadden we zo uit. Een andere keer boog hij ineens zijn hoofd naar me toe in een poging me te kussen. Van schrik draaide ik snel mijn oor naar zijn mond.

‘Wat zei je?’ vroeg ik. Het tintelde toen hij met zijn wang langs de mijne streek. Vlak bij mijn oor slikte hij. Ik kon goed horen hoe het speeksel zijn slokdarm in werd geperst. Pas veel later, na de brand, bleek dat hij wel eens muizen levend in de benzine doopte en dan aanstak. Nu zat hij in een inrichting. Niet die van mijn vader, maar een andere, voor jongeren met gedragsproblemen.

Ik besloot een groter rondje te lopen, door het park en via het winkelcentrum weer terug. In het win-

kelcentrum was alleen de snackbar open. Iedere zondag haalden we hier patat voor mij en frikandellen met currysaus voor mijn vader. Daar was hij dol op. Mijn moeder niet, maar die was toch dood.

Ze was ontzettend slank, mijn moeder. Op sommige dagen at ze alleen droog brood, op andere alleen puddinkjes. En ze had altijd bruine benen, ook in de winter. Bij elke zonnestraal lag ze met haar slanke bruine benen in de tuin. Als het moordend heet was liepen de straaltjes zweet langs haar kuiten naar beneden. Op hete dagen lag ik meestal in de schaduw met een handdoek over me heen, ook over mijn hoofd, tegen de insecten.

‘Ga nou eens onder die handdoek vandaan,’ zei mijn moeder vaak, ‘en kom naast me liggen in de zon. Je ziet zo bleek.’ Dan lag ik naast haar, ook met zweetstraaltjes op mijn kuiten, en bleef ik liggen, zelfs als ik het heel benauwd kreeg. Na een tijdje, als ik echt niet meer kon, liep ik met vlekken voor mijn ogen naar de keuken om een ijsje te pakken. Dat at ik in de garage op, zodat mijn moeder het niet zou zien. Zij kon heel misprijzend kijken naar mensen die met ijsjes liepen, of met chips of patat. Toen ze ziek werd zwol ze helemaal op en werd ze lichtgeel van de medicijnen.

‘Je bent nog steeds een mooie vrouw!’ riep ik toen ik haar een keer ineengezakt op het bankje in de hal vond, voor de grote spiegel. Ze was nog pafferiger dan anders door het huilen. Van haar mocht

ik de kleren uitzoeken waarin ze zou worden opgebaard. Ze vertrouwde mijn smaak, want die was uitstekend, net als de hare. Ik koos de Italiaanse blauwe jurk met het subtiele bloemenmotief. Toen ik die na haar dood bij haar aan probeerde te trekken moest ik hem bij de mouwen en aan de achterkant openknippen, anders paste hij niet.

Even overwoog ik om de patat en frikandellen alvast te kopen, maar het was nog lang geen etenstijd. En patat kun je niet opwarmen. Mijn vader wist dat soort dingen niet, die deed alles in de magnetron. Sinds mijn moeders dood kocht hij het liefst kant-en-klare pannenkoeken in de supermarkt. Een voor een warmde hij ze op en terwijl de ene pannenkoek in de magnetron zat, at hij de andere staand aan het aanrecht op.

Toen ik thuiskwam zat mijn vader televisie te kijken, naar een live-uitzending van de Grand Prix van Monaco. Buiten hoorde ik de gillende Formule 1-auto's al. Ik stuurde de hond de kamer in en liep zelf meteen door naar de tuin. Daar stapte ik uit mijn jurk en liet me in het zwembad zakken. Het water voelde al minder koud. Ik dook onder, kwam weer boven, dook weer onder en probeerde toen zo lang mogelijk onder water te blijven. Alleen de pomp hoorde ik nog. Die maakte een borrelend geluid, maar anders dan het geluid dat uit mijn moeder kwam vlak voor ze stierf. Dat was meer een soort reutelen.

Mensen zonder uitstraling

Ik was net acht geworden en mocht naar de Stadschouwburg, naar Goethes *Faust*. Mijn moeder speelde erin mee. Ze was een van de hoeren die Mephisto, de duivel, cadeau deed aan professor Faust, in ruil voor zijn ziel.

‘Je moet niet schrikken, hoor,’ zei ze, want ik zou haar blote borsten zien en die zouden door een andere man dan mijn vader worden aangeraakt. Mijn vader bleef thuis om op de hond te passen. We hadden hem net, die hond, en hij kon nog niet alleen zijn, want dan poepte hij van de zenuwen op het kleed.

Maar ik zou helemaal niet schrikken, want ik had mijn moeder al zo vaak bloot gezien. Thuis, en op de camping in Zuid-Frankrijk. Daar liep iedereen naakt, al droeg ik er sinds kort liever een discopak: een glanzend roze korte broek en een roze hemdje waarop in paarse letters het woord DISCO stond.

Voor de voorstelling had ik mijn mooiste jurk aangetrokken: een rode, die bijna tot aan de grond kwam.

‘Je bent een plaaaaatje!’ zei mijn moeder, zoals alleen echte actrices dat kunnen zeggen, maar ze leek er met haar gedachten niet bij.

We stonden naast elkaar voor de spiegel. Net als mijn moeder draaide ik me om en keek schuin over mijn schouder om te zien hoe mijn achterkant eruitzag. Ik was tevreden. Mijn moeder streek haar jurk glad en vroeg hoe ik die haar vond staan. Ook háár achterkant keurde ik goed.

‘Echt?’ vroeg ze. Nu lette ze wel op me. Ik knikte en lachte via de spiegel breed naar haar.

‘Je bent een prachtige hoer,’ zei mijn vader. Hij pakte mijn moeder bij haar heupen maar ze duwde hem van zich af.

‘De taxi!’ riep ze. Speciaal voor mij had mijn moeder een taxi besteld.

Onderweg vertelde ze me wie ik allemaal zou ontmoeten en dat ik er wel om moest denken de twee beroemde hoofdrolspelers de hand te schudden. Ik moest ze aankijken en ‘Prettig met u kennis te maken’ zeggen. Meer niet, anders zouden ze maar uit hun concentratie worden gehaald. Tegen de andere acteurs mocht ik wel gewoon praten, zei ze, als ik maar niet vertelde over mijn schoolwerkjes, want dat vinden artiesten niet interessant. Cijfers zeggen mij niets, zei mijn moeder altijd. Het

gaat erom dat je jezelf uitdrukt in de wereld. Laat jezelf zien! riep ze, en dan spreidde ze haar armen. Ze had het ook vaak over uitstraling, en vooral over mensen die dat niet hadden. Dat waren verschrikkelijke mensen. Die waren nog erger dan lelijke mensen. Elke dag, wanneer mijn moeder me ophaalde van school en ik haar vanuit mijn lokaal al bij het hek zag staan in haar hoge laarzen en tweedehands bontjas, zette ik alles op alles om iets uit te stralen. Ik spande mijn spieren en klemde mijn kaken op elkaar tot mijn hoofd ervan ging suizen. Daarna probeerde ik zo expressief mogelijk naar buiten te lopen.

Toen ik vorig jaar terugkwam van mijn eerste schoolreisje en de bus op het punt stond de straat van de school in te rijden, doken alle kinderen gielend onder hun stoel.

‘Kom op nou, verstop je, jij ook!’ riepen ze, maar ik bleef als enige zitten. Ik wilde dat mijn moeder me al van ver zou zien aankomen, dat mijn uitstraling er bijna nog eerder was dan de bus.

In de kleedkamer van de schouwburg stond een schaal met mini-Marsen. Ik mocht er zoveel pakken als ik wilde.

‘Hou je niet in, schat,’ zei iedereen steeds. Er was ook cola en ook daarvan mocht ik niet te weinig drinken, maar ik zat nog vol van het avondeten. Toch dronk ik mijn glas snel leeg toen mijn moeder me riep. Het was tijd om de hoofdrolspelers een

hand te geven. Die lachten hard toen ik 'Prettig met u kennis te maken' zei. Ze bulderden zelfs.

'Nou,' zei ik, 'dat moest ik van mijn moeder zeggen.' Nu bulderde mijn moeder ook.

'We lachen je tóéhoe!' riep ze nog toen ik wegliep, met mijn armen over elkaar en mijn hoofd gebogen.

Ik ging de kleedkamer uit en liep zonder op te kijken door tot ik in een gangetje tussen twee donkere gordijnen terechtkwam. Aan het einde van de gang zat een brandweerman op een klapstoel aan een klaptafel. Hij dronk koffie uit een plastic beker-tje.

'Jongedame,' zei hij streng, 'wat kom je doen?'

Ik schrok.

'Ik kom naar mijn moeder kijken,' zei ik en ik rende terug de gang op.

'Ho ho,' riep hij nog, 'waar is je moeder dan?'

Dat wist ik niet meer. Ik sloeg een hoek om en kwam uit in een rommelige ruimte. Naast opeengestapelde houten stoelen stonden zwarte kisten en op die kisten stonden drie trollen. Het waren geen echte trollen, toch durfde ik er niet langs te lopen, maar terug naar de brandweerman wilde ik ook niet. Dus bleef ik staan. Vanuit het donker staarden de trollen me breed grijnzend aan en ik begon zachtjes te huilen. Zo stond ik daar, tot ik mijn moeder ineens hoorde roepen van achter de enige deur in de ruimte. Ze stormde naar binnen in een